Alzheimerova nemoc a neurčené demence

Primárním cílem datové sady o Alzheimerově nemoci a neurčených demencích je podpora zlepšení kvality a efektivity poskytovaných služeb. Data umožní analyzovat dostupnost péče, její výsledky a trendy, což přispěje k lepšímu plánování kapacit, rozvoji služeb a efektivní alokaci zdrojů v rámci ČR i na regionální úrovni.

Téma

Zdraví

Časové pokrytí

1. 1. 2010 - 31. 12. 2025

Aktualizace

roční

Související území

Česká republika

Klíčová slova

NRHZS, Národní registr hrazených zdravotních služeb, NISDZ, Národní informační systém péče o duševní zdraví, psychiatrie, duševní zdraví, Alzheimerova nemoc, neurčené demence, veřejné zdravotní pojištění, vykázaná zdravotní péče

Klasifikace dle EuroVoc

mentální choroba

Kontakt

ÚZIS ČR

Organizace

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Distribuce CSV

Stáhnout výstup

Otevřít schéma

Formát: CSV
Velikost: 1.47 MB
Počet záznamů: 24 960
Počet atributů: 13

Autoři: Večeřová Aneta, Melicharová Hana, Benešová Klára, Bartůněk Vladimír, Jarkovský Jiří, Klika Petr, Klimeš Daniel, Mužík Jan, Komenda Martin, Dušek Ladislav

Schvalování:

- porada vedení ÚZIS ČR dne 30. 4. 2024
- pověřenec pro ochranu osobních údajů dne 29. 11. 2024

Datum aktualizace dat: 16. 7. 2026

Datum aktualizace dokumentace: 16. 7. 2026

Licence

Autorské dílo licencované CC BY 4.0

Originální databáze

Není autorskoprávně chráněnou databází

Zvláštní právo pořizovatele databáze

Není chráněna zvláštním právem

Osobní údaje

Neobsahuje osobní údaje

Citace

Večeřová A., Melicharová H., Benešová K., Bartůněk V., Jarkovský J., Klika P., Klimeš D., Mužík J., Komenda M., Dušek L.. Alzheimerova nemoc a neurčené demence. Národní zdravotnický informační portál [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2026 [cit. 2026-11-17]. Dostupné z: http://www.nzip.cz/spravce/clanek/detail/2057-alzheimerova-nemoc-neurcene-demence-otevrena-data. ISSN 2695-0340

Primární cíl

Primárním cílem datové sady o Alzheimerově nemoci a neurčených demencích je podpora zlepšení kvality a efektivity poskytovaných služeb. Data umožní analyzovat dostupnost péče, její výsledky a trendy, což přispěje k lepšímu plánování kapacit, rozvoji služeb a efektivní alokaci zdrojů v rámci ČR i na regionální úrovni.

Základní informace

Datová sada je odvozena z dat Národního registru hrazených zdravotních služeb (NRHZS), který obsahuje data o vykázaných zdravotních službách hrazených z veřejného zdravotního pojištění. Údaje o mortalitě vycházejí z Listu o prohlídce zemřelého (LPZ).

Datová sada poskytuje sumární údaje o neurčených demencích a Alzheimerově nemoci. V jednotlivých letech je uveden počet unikátních pacientů. Veškeré informace jsou uvedeny ve stratifikaci dle roku, pohlaví, věkové kategorie, kraje bydliště pacienta a okresu bydliště pacienta.

Interpretace a informační hodnota

Alzheimerova nemoc je významně poddiagnostikované onemocnění, proto je vhodné zaměřit se nejen na pacienty s prokázanou Alzheimerovou nemocí, ale také na pacienty s nedošetřenou demencí, kteří taktéž představují hrozbu pro zdravotnický a sociální resort.

Vybrané diagnózy:

F00 Demence u Alzheimerovy nemoci (G30.– +)

F01 Vaskulární demence

F02 Demence u jiných nemocí zařazených jinde

F03 Neurčená demence

G30 Alzheimerova nemoc

Vybraná léčiva (N06D = léčiva proti demenci):

N06DA02 Donepezil

N06DA03 Rivastigmin

N06DA04 Galantamin

N06DX01 Memantin

Pacienti s Alzheimerovou nemocí jsou v daném roce identifikováni ve věkové kategorii 50+

a) vykázanou diagnózou F00 a/nebo G30 v datech NRHZS nebo v sekvenci příčin vedoucích k úmrtí v datech LPZ a/nebo

b) vykázaným léčivem z ATC skupiny N06DA02 a/nebo N06DX01.

Pacienti s nedošetřenou demencí jsou v daném roce identifikováni ve věkové kategorii 50+

a) vykázánou diagnózou F01 a/nebo F02 a/nebo F03 v datech NRHZS nebo v sekvenci příčin vedoucích k úmrtí v datech LPZ a/nebo

b) vykázaným léčivem z ATC skupiny N06DA03 a/nebo N06DA04,

pokud nebyla splněna žádná z podmínek předchozí definice pro pacienty s Alzheimerovou nemocí.

V rámci datové sady jsou sledovány následující ukazatele:

- **Demence – léčba:** počet osob ve věku 50 a více let, u nichž byla v daném roce evidována léčba demence na základě vykázaného léčiva z ATC skupin N06DA02, N06DA03, N06DA04 nebo N06DX01, případně vykázané diagnózy demence dle stanovených kritérií.
- **Demence – prevalence:** počet osob ve věku 50 a více let, které v daném roce žily a u nichž byla v daném roce nebo v předchozích letech evidována demence. Za osoby s demencí jsou považovány osoby s vykázanou diagnózou F00, F01, F02 nebo F03 v datech NRHZS, s odpovídajícím záznamem v datech LPZ nebo s vykázanou léčbou odpovídající stanoveným kritériím.
- **Demence – incidence:** počet osob ve věku 50 a více let, u nichž byla demence evidována poprvé v daném roce. První výskyt je stanoven na základě nejčasnějšího dostupného záznamu diagnózy, léčby nebo záznamu v datech LPZ. Pro určení prvního výskytu je využívána dostupná historie dat od roku 2010.
- **Demence – mortalita:** počet osob ve věku 50 a více let s evidovanou demencí, které v daném roce zemřely podle údajů z Listu o prohlídce zemřelého (LPZ).
- **Alzheimerova nemoc – léčba:** počet osob ve věku 50 a více let, u nichž byla v daném roce evidována léčba Alzheimerovy nemoci na základě vykázaného léčiva z ATC skupin N06DA02 nebo N06DX01, případně vykázané diagnózy Alzheimerovy nemoci dle stanovených kritérií.

- **Alzheimerova nemoc – prevalence:** počet osob ve věku 50 a více let, které v daném roce žily a u nichž byla v daném roce nebo v předchozích letech evidována Alzheimerova nemoc. Za osoby s Alzheimerovou nemocí jsou považovány osoby s vykázanou diagnózou F00 nebo G30 v datech NRHZS, s odpovídajícím záznamem v datech LPZ nebo s vykázanou léčbou odpovídající stanoveným kritériím.
- **Alzheimerova nemoc – incidence:** počet osob ve věku 50 a více let, u nichž byla Alzheimerova nemoc evidována poprvé v daném roce. První výskyt je stanoven na základě nejčasnějšího dostupného záznamu diagnózy, léčby nebo záznamu v datech LPZ.
- **Alzheimerova nemoc – mortalita:** počet osob ve věku 50 a více let s evidovanou Alzheimerovou nemocí, které v daném roce zemřely podle údajů z Listu o prohlídce zemřelého (LPZ).

Poznámka: Alzheimerova nemoc je podskupinou demencí. Ukazatele vztahující se k Alzheimerově nemoci jsou proto zahrnuty v celkových ukazatelích za demenci a nelze je mezi sebou sčítat.

Časové vymezení ukazatelů: Údaje o léčbě demence a Alzheimerovy nemoci jsou dostupné od roku 2010 a jsou sledovány za celé období 2010–2025. Ukazatele prevalence, incidence a mortality jsou vzhledem k nutnosti stanovení prvního výskytu onemocnění a sledování předchozí historie pacienta sledovány od roku 2012.

Informační limity

Datový souhrn vychází z administrativních dat Národního registru hrazených zdravotních služeb (NRHZS), a proto je třeba výsledky interpretovat s ohledem na jejich omezení. Vykázaná diagnóza nemusí vždy odpovídat skutečně potvrzené diagnóze demence nebo Alzheimerovy nemoci, protože někteří poskytovatelé mohou vykazovat suspektní nebo nepřesné diagnózy. Naopak část pacientů s těmito onemocněními nemusí být v datech zachycena z důvodu vykázání jiné, nespecifické nebo související diagnózy. Skutečné datum stanovení diagnózy není v datech k dispozici; za orientační datum je proto považováno první vykázání příslušné diagnózy nebo první předepsání léčiv splňujících stanovená kritéria.

Data za poslední uvedený rok mohou být při následující aktualizaci částečně změněna v důsledku dodatečného vykazování hrazené péče zdravotními pojišťovnami. Datová sada zahrnuje pouze zdravotní služby hrazené z veřejného zdravotního pojištění a nezachycuje péči poskytovanou mimo tento systém.

Příklady použití

Datová sada umožňuje hodnotit epidemiologickou situaci demence a Alzheimerovy nemoci v populaci České republiky a sledovat její vývoj v čase. Údaje lze využít pro základní deskriptivní analýzy i pro pokročilejší hodnocení po propojení s demografickými údaji o populaci ČR (např. přepočty na počet obyvatel, věkově standardizované ukazatele apod.).

Typické příklady využití dat:

· **Demografické analýzy** – hodnocení výskytu demence a Alzheimerovy nemoci podle věkových kategorií a pohlaví.

· **Regionální srovnání** – porovnání prevalence, incidence, léčby a mortality mezi kraji nebo okresy podle místa bydliště pacientů.

· **Hodnocení časových trendů** – sledování vývoje počtu osob s demencí nebo Alzheimerovou nemocí, počtu nově identifikovaných případů, léčby a úmrtí v období 2012–2025.

· **Analýza využívání zdravotní péče** – hodnocení počtu osob s evidovanou léčbou a sledování rozdílů ve využívání péče mezi jednotlivými skupinami pacientů.

· **Výpočet relativních a standardizovaných ukazatelů** – v kombinaci s populačními daty lze vytvářet ukazatele vztažené k velikosti populace, například:

o počet osob s demencí nebo Alzheimerovou nemocí na 100 000 obyvatel,

o počet nově identifikovaných případů demence nebo Alzheimerovy nemoci na 100 000 obyvatel,

o míru mortality osob s demencí nebo Alzheimerovou nemocí na 100 000 obyvatel,

o věkově standardizované míry prevalence, incidence nebo mortality.

Ochrana osobních údajů (GDPR)

Datová sada je připravována v souladu se zákonem 372/2011 Sb. (Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování) §73 odst. 8 a zákonem 110/2019 Sb. §16.

Zdroj dat

Zdrojem dat pro datovou sadu jsou data Národního zdravotnického informačního systému (NZIS), která jsou sbírána na základě zákona č. 372/2011 Sb. (Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování), ve znění pozdějších předpisů.

Z databází NZIS jsou pro datovou sadu využita data Národního registru hrazených zdravotních služeb (NRHZS) a Informačního systému List o prohlídce zemřelého (IS LPZ), které jsou ve správě ÚZIS ČR dle zákona 372/2011 Sb.

Agregace a transformace dat

Detailní záznamy obsažené v datech Národního registru hrazených zdravotních služeb (NRHZS) a Listu o prohlídce zemřelého (LPZ) byly agregovány a transformovány do podoby, která umožňuje hodnotit výskyt demence a Alzheimerovy nemoci v populaci České republiky. Při identifikaci osob s demencí a Alzheimerovou nemocí a následném vytváření jednotlivých agregovaných záznamů této datové sady byly využity definice uvedené v kapitole 1.2.

Atributy datové sady

Název	Datový typ	Název sloupce	Popis	Možné hodnoty
Rok	int	rok	hodnocený rok	od roku 2010 až po poslední uzavřený rok
Pohlaví	int	pohlavi	pohlaví pacienta	1 – muž, 2 – žena
Kód věkové skupiny	int	vek_kod	kód věkové skupiny vycházející z číselníku věkových skupin	kódy věkových skupin vycházející z číselníku věkových skupin; kódy odpovídají hodnotám desetiletých věkových skupin v rozsahu 50–89, 90+
Kraj bydliště	text	kraj_bydliste	kód kraje bydliště pacienta dle číselníku ČSÚ	dle číselníku ČSÚ; doplněna možnost CZ099 = neuvedeno – případy s nevyplněným údajem o bydlišti pacienta
Okres bydliště	text	okres_bydliste	kód okresu bydliště pacienta dle číselníku ČSÚ	dle číselníku ČSÚ; doplněna možnost CZ0999 = neuvedeno – případy s nevyplněným údajem o bydlišti pacienta
Demence léčba	int	demence_lecba	počet osob ve věku 50+ s evidovanou léčbou demence na základě vykázaných léčiv (ATC N06DA02, N06DA03, N06DA04, N06DX01) nebo související diagnózy.	nezáporná celá čísla
Demence prevalence	int	demence_prevalence	počet žijících osob ve věku 50+ s evidovanou demencí na základě diagnózy, léčby nebo záznamu v LPZ	nezáporná celá čísla
Demence incidence	int	demence_incidence	počet osob ve věku 50+, u nichž byla demence evidována poprvé v daném roce na základě dostupné historie dat od roku 2010	nezáporná celá čísla
Demence mortalita	int	demence_mortalita	počet osob ve věku 50+ s evidovanou demencí, které v daném roce zemřely dle LPZ	nezáporná celá čísla

Název	Datový typ	Název sloupce	Popis	Možné hodnoty
Alzheimerova nemoc léčba	int	alzheimer_lecba	počet osob ve věku 50+ s evidovanou léčbou Alzheimerovy nemoci na základě léčiv (ATC N06DA02, N06DX01) nebo související diagnózy	nezáporná celá čísla
Alzheimerova nemoc prevalence	int	alzheimer_prevalence	počet žijících osob ve věku 50+ s evidovanou Alzheimerovou nemocí na základě diagnózy, léčby nebo záznamu v LPZ	nezáporná celá čísla
Alzheimerova nemoc incidence	int	alzheimer_incidence	počet osob ve věku 50+, u nichž byla Alzheimerova nemoc evidována poprvé v daném roce na základě dostupné historie dat	nezáporná celá čísla
Alzheimerova nemoc mortalita	int	alzheimer_mortalita	počet osob ve věku 50+ s evidovanou Alzheimerovou nemocí, které v daném roce zemřely dle LPZ	nezáporná celá čísla